

PROFILEREN EN VERBINDEN

BELEIDSPLAN VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE TE BREDA

2012-2016

INHOUD

1.	Inleiding	3
2.	Visie en missie.....	3
3.	Stand van zaken	6
4.	Vieren.....	8
5.	Omzien	10
6.	Verdiepen	12
7.	Dienen.....	13
8.	Financiële Paragraaf.....	15
9.	Communicatie.....	15
10.	Samenvatting.....	16

1. INLEIDING

Dit is het eerste beleidsplan van de nieuwe protestantse gemeente in Breda, die zal ontstaan uit een fusie van de *Protestantse Gemeente te Breda* (PGB) en de *Evangelisch-Lutherse Gemeente te Breda* (ELG). Het bestrijkt de periode 2012 tot en met 2016. Door deze vereniging wortelt de nieuwe gemeente in twee reformatorische tradities: de Calvinistische en de Lutherse. Dit beleidsplan verwoordt de koers die we als nieuwgevormde gemeente kiezen en de belangrijkste aandachtspunten voor de komende jaren. Het gaat in dit plan om de grote lijnen. Details worden uitgewerkt in de jaarplannen en in de beleidsplannen van de verschillende wijkgemeenten.¹ Dit beleidsplan is goedgekeurd door de Algemene Kerkenraad (AK) van de PGB en de kerkenraad van de ELG. Bij het ingaan van dit beleidsplan was overigens nog niet duidelijk op welke termijn de fusie definitief kan worden bekrachtigd.

Graag willen we een aantrekkelijke kerk zijn en blijven voor de mensen die al jarenlang trouw en betrokken lid zijn, maar ook voor nieuwe generaties voor wie alles niet meer vanzelfsprekend is (jongeren en het zogenaamde ‘gat van de kerk’, de generaties tussen de 25 en 55 jaar). Bovendien willen we openstaan voor ‘zinzoekers’ en mensen in nood en van betekenis zijn voor stad en samenleving. Ambities moeten echter wel gefundeerd zijn op een reële inschatting van onze mogelijkheden (de grenzen aan de draagkracht van vrijwilligers, predikanten en pastoraal werkers als ook de financiële middelen, die weliswaar niet beleidsbepalend zijn, maar wel voorwaardenscheppend). Dat vraagt om visie, om concrete doelstellingen en om het stellen van prioriteiten. Daarover gaat dit beleidsplan.

In §2 schetsen we in grote lijnen de huidige stand van zaken en de prognoses voor de komende jaren. In §3 verwoorden we onze visie, die zich laat samenvatten in de woorden *profilieren* en *verbinden*. In de vier paragrafen die daarop volgen werken we onze visie uit aan de hand van vier kernwoorden die alle aspecten van kerk zijn omvatten: *vieren* (§4), *omzien* (§5), *verdiepen* (§6) en *dienen* (§7). Elke paragraaf wordt besloten met concrete doelstellingen voor de komende vier jaar. Daarna volgen de financiële paragraaf (§8) en de communicatie (§9). Als samenvatting zetten we in §10 alle doelstellingen op een rij.

2. VISIE EN MISSIE

Het woord kerk is afgeleid van het Byzantijns-griekse woord *kuriakos*: ‘wat van de Heer is’.² Kortere kun je ‘kerk’ niet definiëren. De kerk is geen doel-in-zichzelf, maar wijst boven zichzelf uit naar Jezus Christus. ‘De kerk bestaat bij de gratie van Jezus’, zegt het

¹ Deze zijn op te vragen bij de scriba’s van de AK en de wijkkerkenraden.

² Vgl. GERBEN HEITINK, *Een kerk met karakter. Tijd voor heroriëntatie*, Kampen 2007, 25.

jongste visiedocument van de Protestantse Kerk in Nederland, *De hartslag van het leven*.³ In de kerk gaat het erom Christus te leren vinden, volgen en vertegenwoordigen.⁴ Of anders gezegd, om het geloof in zijn Evangelie te verdiepen, om als zijn volgelingen onderlinge gemeenschap op te bouwen en om in zijn spoor dienstbaar te zijn aan de wereld. Of nog weer anders, om *hart* voor de Heer, voor elkaar en voor de wereld. Het PKN-visiedocument stelt niet voor niets: 'Het gaat om het hart dat klopt door geloof, hoop en liefde. Een hart dat klopt omdat er meer is dan onze mogelijkheden en onmogelijkheden. Meer dan de dode herhaling van zetten. Dat meer wordt ons gegeven door de levende Geest. Met die hartslag is er toekomst voor het geloof, toekomst voor de kerk en ook toekomst voor de Protestantse Kerk in Nederland'.⁵

Verscheidenheid als kracht

'Kerk' gebeurt op vele manieren, zoals de kerkpagina van de huis-aan-huisbladen laat zien. De PGB is één van de vele verschillende kerkgenootschappen in Breda, zij het, na de Rooms-Katholieke Kerk, één van de grotere (in elk geval qua ledenaantal). We zijn ons bewust van de meerwaarde en het belang van samenwerking, waar mogelijk en wenselijk, met andere protestantse gemeentes in de regio en met andere Bredase kerkgenootschappen.

Ook *binnen* de PGB zelf is er echter een grote verscheidenheid. Ten eerste verschillen de wijkgemeenten onderling van elkaar. Dat zijn niet zozeer theologische of liturgische verschillen (al heeft de Lutherse gemeente een duidelijk onderscheiden profiel), maar eerder verschillen in leeftijdsopbouw, samenstelling, kerkgebouw, predikant, sfeer, de buurt, etc. Al die factoren hebben de wijkgemeenten door de jaren heen een eigen kleur gegeven.

Ten tweede zijn er binnen de wijkgemeenten aanmerkelijke verschillen in geloofsbeleving tussen de leden onderling. Dat heeft te maken met de tradities waarin mensen zijn grootgebracht (hervormd, gereformeerd, vrijzinnig protestants, katholiek, et cetera), maar vooral ook met de geloofsontwikkeling die mensen zelf hebben doorgemaakt. Door alle wijkgemeenten heen zien we een verscheidenheid aan geloofsbelevingen: van meer orthodox tot vrijzinnig en van Taizé tot Opwekking.

Kortom, de PGB is *een pluriforme gemeente in een pluriform kerkelijk landschap*.

Dat roept onmiddellijk de vraag op: wat is dan haar *eigenheid*, haar identiteit, en daarmee haar *bestaansrecht*? Wat bindt mensen nog aan de PGB (behalve loyaliteit aan een wijkgemeente waar men al jaren lid van is)? En minstens zo belangrijk: wat spreekt

³ *De hartslag van het leven. Visienota voor het leven en werken van de Protestantse Kerk in Nederland*, 2011, 3.

⁴ Vgl. Marius Noorloos, *Leven uit de Bron. Van geloofsopbouw naar gemeenteopbouw*, Kampen 2009, 18.

⁵ *De hartslag van het leven. Visienota voor het leven en werken van de Protestantse Kerk in Nederland*, 2011, 4.

nieuwe generaties en mensen van buiten aan in de PGB? Waarop wil de PGB aangesproken worden en herkenbaar zijn?

Om te beginnen: de PGB beschouwt haar verscheidenheid als haar *kracht* en bovendien als *missionaire kans*. Daarmee is ons principiële uitgangspunt verwoord.

Dat roept wel meteen twee nieuwe vragen op: (1) *wanneer is verscheidenheid daadwerkelijk een kracht en kans en niet alleen maar de feitelijke stand van zaken?* en (2) *hoe houdt je 'de boel bij elkaar'?* De antwoorden op die vragen zijn de uitgangspunten van dit beleidsplan:

- (1) Pluriformiteit is een kracht als je de verschillen durft te benoemen en te accentueren en niet alles lauw compromis hoeft te worden. In het prille begin van de kerk was het al niet anders. De Duitse hoogleraar Ernst Käsemann stelde in een beroemde rede uit 1951 dat de variëteit van de bijbelboeken in het Nieuwe Testament niet de *eenheid* van de kerk fundeert, maar juist haar *verscheidenheid*.⁶
- (2) We hoeven als kerk dus geen eenheid uitstralen, laat staan eenvormigheid. Wel samenhang. Je 'houdt de boel bij elkaar' als je bewust *verbindingen* zoekt in alle verschillen, elkaar aanvult en gebruik maakt van elkaars vaardigheden en specialismen. Niet eenheid, maar verbinden is ons doel.⁷

Missionaire kans

Kort samengevat: het gaat dus om *profileren* en *verbinden*. Het is een inmiddels veelgehoorde missionaire wijsheid dat alleen kerken met een uitgesproken en herkenbaar profiel overleven en aantrekkingskracht hebben. Zoals gezegd streven we niet naar een eenduidig en eenvormig geluid van de PGB als geheel (dat zou hoogstens tot een zeer onbevredigend en halfslachtig compromis leiden). We moedigen echter aan dat wijkgemeenten en daarbinnen ook groepen zich vanuit hun eigen bezieling explicieter profileren met herkenbare activiteiten en vieringen. Binnen de samenhang van de PGB wordt er steeds gezocht naar onderlinge afstemming en verbinding.

De PGB zoekt daarnaast in het 'pioniersproject' Noorderlicht naar vernieuwende vormen van kerk zijn.⁸ Binnen dit project wordt geëxperimenteerd met andersoortige vieringen en presentie op de 'sociale media'. Dat project eindigt medio 2013. De bedoeling is dat de opgedane ervaring met de sociale media en experimentele diensten meegenomen worden in de vernieuwingsprocessen binnen de wijkkerken.

⁶ Ernst Käsemann, 'Begründet der neutestamentliche Kanon die Einheit der Kirche?', in: *Exegetische Versuche und Besinnungen*, I, Göttingen 1964, 214-223.

⁷ Vgl. Mechteld Jansen, *Wie zijn wij dan? Over erkenning en verbondenheid tussen mensen die alles, bijna niets, een beetje of heel veel geloven*, Zoetermeer 2008

⁸ Het projectplan (*Noorderlicht. Spelen met geloof. Projectplan 2010-2013*) is op te vragen bij de scriba van de AK.

De Lutherse kerk⁹ als verbindend ‘huis’ in de binnenstad

Om mensen te met elkaar te verbinden (met name ook jongeren) is het goed dat er, naast de verschillende wijkkerken, ook een centrale plek is waar je elkaar kunt ontmoeten, nieuwe inzichten deelt, nieuwe vormen en activiteiten uitprobeert. Een open huis, zichtbaar en uitnodigend voor wie op zoek is naar zin en spiritualiteit, naar een luisterend oor, naar lotgenoten. De komende jaren onderzoeken we hoe de Lutherse Kerk, die midden in het hart van de stad Breda gelegen is, in de toekomst meer en meer die functie zou kunnen krijgen. Om dit te kunnen realiseren en de verschillende activiteiten te kunnen faciliteren, is het in elk geval nodig dat het kerkgebouw ingrijpend wordt geres- taureerd. De plannen hiervoor zijn in ontwikkeling. Voor alle duidelijkheid: deze plannen worden voortdurend gezien in het licht van de (financiële) ontwikkelingen van de gemeente als geheel.

Missie

Vanuit onze visie op *veelstemmigheid* als onze kracht en missionaire kans en vanuit het daaruit volgende streven naar *profiëren en verbinden*, formuleren we de missie van de PGB als volgt:

De PGB wil een eigentijdse, veelstemmige geloofsgemeenschap zijn die middenin stad en samenleving staat en daarin Gods liefde zoekt en deelt.

3. STAND VAN ZAKEN

Organisatie

De PGB bestaat uit wijkgemeenten rond de vier kerkgebouwen: de wijkgemeente NoorderBeemden rond de *Lucaskerk* (Haagse Beemden en Breda-Noord), de wijkgemeente Midden-Zuid, rond de *Markuskerk* in Brabantpark en de *Johanneskerk* in Princenhage (Breda Oost, Zuid, West en centrum) en de wijkgemeente van bijzondere aard rond de *Lutherse kerk* in de binnenstad.

Ook de Grote Kerk hoort als kerkplek bij de PGB. Op hoogtijdagen en in de zomermaanden vinden hier kerkdiensten plaats en voorgangers en gemeenteleden participeren in het wekelijkse middagebed van de Raad van Kerken op dinsdagmiddag.

In de huidige situatie is er een algemene kerkenraad met drie wijkkerkenraden. Het *studentenpastoraat* en het *jongerenwerk* dat, net als het pioniersproject *Noorderlicht*, wordt georganiseerd vanuit de Lutherse kerk, vallen onder verantwoordelijkheid van de AK. Het blijkt in de praktijk onmogelijk om binnen de huidige structuur alle posten te bemensen. De organisatiestructuur blijkt in veel gevallen ook niet efficiënt. Het streven is om de komende jaren te komen tot een organisatiestructuur die beter past bij de situ-

⁹ Voor alle duidelijkheid, we maken een onderscheid tussen ‘de Lutherse kerk’ (het kerkgebouw) en ‘de Evangelisch-Lutherse gemeente’ (de wijkgemeente van bijzondere aard).

atie waarin de PGB zich bevindt. Daarbij zijn verschillende modellen denkbaar en bespreekbaar.

Beleidsbepalende besluiten

In de voorafgaande periode hebben de AK van de PGB en de kerkenraad van de ELG een aantal besluiten genomen die richtinggevend zijn voor het beleid voor de komende jaren:

- (1) De ELG behoudt als *wijkgemeente van bijzondere aard* haar eigen identiteit. Dat komt onder andere tot uiting in eigen vieringen en het aanblijven van een eigen Lutherse predikant.
- (2) Ook de geloofsgemeenschappen rond de drie kerken van de voormalige PGB, de Lucas-, Johannes- en Markuskerk, blijven in stand, elk met een eigen predikant.
- (3) Om diverse redenen is een nieuwe organisatiestructuur noodzakelijk.
- (4) Het missionaire project *Noorderlicht* zal volgens planning medio 2013 worden afgerond en krijgt geen vervolg als zelfstandige pioniersplek. De ervaringen en resultaten worden geïntegreerd in de vernieuwingsprocessen die in de wijkkerken gaande zijn. Daarnaast zal bekeken worden hoe bepaalde activiteiten op andere wijze kunnen worden gecontinueerd, bijvoorbeeld de aanwezigheid op de sociale media. Een missionair werker zal dit coördineren.
- (5) Het werk onder studenten, nu geïntegreerd in het project Noorderlicht, wordt verzelfstandigd. In samenwerking met de landelijke dienstenorganisatie in Utrecht wordt er een studentenpastor benoemd.
- (6) Om het jeugd- en jongerenwerk te ondersteunen wordt er een jeugdwerker aangesteld.¹⁰
- (7) Idealiter krijgt de Lutherse kerk, naast de activiteiten van de lutherse gemeente, een functie als 'huiskamer' in de binnenstad. Het zou dan de uitvalsbasis zijn voor missionaire activiteiten en studentenpastoraat. Een deel van de activiteiten die vanuit de wijkgemeenten worden georganiseerd kan hier ook plaatsvinden.

Prognoses

Dit beleidsplan bouwt voort op deze beleidskeuzes. Die zijn deels ingegeven door de analyse van de PGB die onderzoeksbureau Kaski maakte in 2011 (de ELG was in dit onderzoek niet meegenomen). Uit dit onderzoek is een aantal conclusies te trekken m.b.t. de ontwikkeling van de PGB:¹¹

- (1) Het totaal aantal leden (belijdende leden, doopliden en overige leden, zowel actieve als passieve) zal de komende jaren dalen, volgens de prognose van 5244 in 2011 naar 4848 in 2017 en 4456 in 2023.
- (2) Het gemiddeld aantal kerkgangers is slechts 4,8 % van het totaal aantal leden en zal volgens de prognose dalen van 250 in 2011 naar 170 in 2017 en 115 in 2023. Het gaat hier om kerkgangers verdeeld over de verschillende kerkgebouwen. Let wel, Kaski heeft alleen gekeken naar het aantal kerkgangers, niet naar de regelmaat van de kerkgang. Lang

¹⁰ Zie het *Jeugd- en jongerenplan* dat is op te vragen bij de scriba van de AK.

¹¹ Voor de details verwijzen we naar het onderzoeksrapport: GERT DE JONG, *Kerkelijke ontwikkelingen in Breda: Prognose voor de Protestantse Kerken te Breda en Ginneken tot 2023*, Kaski 2011.

niet elke kerkganger komt wekelijks naar de kerk. Het aantal mensen dat kerkelijk betrokken is, is daarom beduidend hoger.

- (3) De totale baten zullen de komende jaren sterk dalen (met name door verminderde inkomsten uit de vrijwillige bijdragen), terwijl, als de situatie rond de kerkgebouwen en de predikantsformatie ongewijzigd zou blijven, de lasten zullen toenemen.

De inkomsten uit de vaste vrijwillige bijdragen liggen landelijk gezien relatief ver beneden het gemiddelde. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat deze inkomsten door gerichte *Kerkbalans*-acties sterk verhoogd kunnen worden. Daarom zal er hoe dan ook substantieel bezuinigd moeten worden op de uitgavenkant (zie ook §10).

Ten eerste zal er in elk geval worden bezuinigd op de functieformatie van predikanten. Dat kan niet enkel een kwestie zijn van het botte snoeimes hanteren, maar ook een zaak van het heroverwegen van de taken, specialisering en het zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking (op basis van richtlijnen uit het rapport *De hand aan de ploeg* van de commissie-Veerman). Op basis van de prognoses van Kaski is in 2011 begonnen met het uitwerken van een functieformatieplaatje van predikanten en pastoraal werkers. Na het emeritaat van twee van de huidige predikanten wordt bewust gezocht naar vervangers die in het profiel van het team passen.

Ten tweede is het, gezien de afname van het aantal leden en kerkgangers en gezien de financiële ontwikkelingen, onvermijdelijk dat de komende jaren het gesprek gevoerd moet gaan worden over het al dan niet in stand houden van vier kerkgebouwen (let wel: dat is niet hetzelfde als het opheffen van één van de geloofsgemeenschappen rond de kerkgebouwen).

DOELSTELLINGEN

1. De AK onderzoekt de mogelijkheden en wensen met betrekking tot de nieuwe organisatiestructuur en streeft ernaar die zo snel mogelijk te implementeren.
2. De AK bezint zich samen met het predikantenteam op de mogelijkheden van specialisering en samenwerking (hierbij wordt ook over de grenzen van de eigen gemeente heen gekeken naar samenwerking met de protestantse gemeenten Prinsenbeek en Ginneken). Bij het opstellen van de profielschets voor nieuwe predikanten wordt rekening gehouden met de samenstelling van het team.
3. De AK initieert het gesprek over het al dan niet in stand houden van de vier kerkgebouwen, ervan uitgaande dat de geloofsgemeenschappen rond de gebouwen bewaard blijven, en bereidt een voorstel tot besluitvorming voor.

4. VIEREN

Vieringen zijn bij uitstek een mogelijkheid om je als gemeente te profileren. De PGB als geheel kan zich naar buiten toe profileren met een palet aan vieringen dat een kleurrijke weergave is van de protestantse tradities waaruit ze voortkomt. De wijkgemeenten kunnen zich sterker profileren door in de vieringen hun eigen karakter en spiritualiteit te benadrukken. Vanuit de visie van de PGB streven we naar een nadrukkelijker verscheidenheid aan vieringen.

Vieren in de wijkgemeenten

Op dit moment verschillen de vieringen in de vier gemeenschappen niet wezenlijk. De Lucas-, Markus- en Johanneskerk volgen min of meer het Oecumenisch leesrooster, de ELG het Lutherse. De opbouw van de diensten is in grote trekken gelijk (al kent de Lutherse eredienst typisch lutherse liturgische elementen). Er is op de meeste plaatsen kindernevendienst en oppas en koffie na de dienst, al verschilt de frequentie ervan per kerk.

De eigenheid van de vieringen zit meer in de sfeer. Daarbij zijn van belang de leeftijdsopbouw, de kinderrijkheid en de inrichting van het gebouw. De *Markuskerk* legt graag nadruk op een informele viering. Muziek en gemeentezang zijn betrekkelijk traditioneel. Een wezenlijk aandeel in de vieringen neemt de kindernevendienst op zich, vooral in de tijden van Advent en Veertig Dagen. Hoewel het aantal kinderen nog maar klein is, is de kindernevendienstgroep van belang voor de diensten. De *Johanneskerk* heeft een meer traditionele uitstraling. De gemiddelde leeftijd ligt hier hoger dan in de Markuskerk. Er is iedere maand kindernevendienst. De liturgie is klassiek. Kort geleden heeft de Johanneskerk besloten ook te zingen uit de *Evangelische Liedbundel*. De *Lucaskerk* heeft grote aantallen kinderen en jongeren. Die nemen dikwijls actief deel in vieringen. Niet voor niets profileert zij zich als 'gezinskerk'. De liturgie van de *ELG* – de kleinste van de vier – verschilt van de traditioneel calvinistische, onder andere door de gezongen responsies en de taak van de liturg zingend voor te gaan. Als enige Luthers gekleurde gemeente in West-Brabant ziet men het voor de toekomst als taak de eigen theologische traditie vruchtbaar te maken voor de PGB en de omliggende regio (door bijvoorbeeld studiemiddagen, cursussen, Bach-cantatediensten, enz.).

De verschillen zijn dus niet heel erg pregnant en niet primair theologisch van aard (sterke modaliteiten kennen we in Breda niet, met uitzondering van de lutherse gemeente die een wijkgemeente van bijzondere aard vormt). Daarom lijkt het een brug te ver om, zoals in andere steden, uitgesproken 'profielgemeentes' te vormen. Als de missionaire vuistregel is dat je als gemeenschap missionair en herkenbaar wordt door je eigen sterke punten uit te vergroten en andere dingen te laten liggen, dan is wel het van belang dat de wijkgemeenten zich, in samenspraak met de andere wijkgemeenten, (verder) bezinnen op hun liturgische profiel. Het gesprek hierover zou in samenhang kunnen gebeuren met andere punten van bezinning, in leerhuis en bij groothuisbezoeken. Overwogen kan worden om ook onderwerpen als gelovig opvoeden, jongerencultuur en christelijke scholen erbij te betrekken.

Vieren in de Grote Kerk

De Grote of Onze Lieve Vrouwekerk is de trots van veel Bredanaars en is het middelpunt van de stad. De PGB ziet het als een belangrijke missionaire taak haar voor de eredienst behouden. De Grote Kerk biedt grote mogelijkheden voor het organiseren van oecumenische diensten in samenwerking met andere kerken in de stad. De ontmoetingsdiensten in oktober, de sinds enige jaren gestarte jazzdiensten op Hemelvaartsdag in samenwerking met de Raad van Kerken en de zomerdiensten zijn belangrijke momenten van oecumene en van evangelisatie. Er kan overigens ook aandacht zijn voor kleinere diensten, cantatediensten, ochtendgebeden, avondgebeden. De gedachte dat de Grote

Kerk vooral vanwege het schip in gebruik is, kan gevarieerd worden door het gebruik van het koor en de Mariakapel, zoals het Middaggebed nu al doet.

Het organiseren van kerkdiensten vraagt van de wijkgemeenten het besef verantwoordelijk te zijn voor de presentie van de kerk in de samenleving. Dit besef moet het vaak afleggen tegen het verlangen in de eigen kerk bij elkaar te zijn. Het is daarom van belang te benadrukken dat de PGB zich verantwoordelijk weet voor het organiseren van erediensten in de Grote Kerk, om die ook werkelijk *kerk* in de stad te laten zijn en niet alleen een monument. Ze doet dit zoveel mogelijk in samenwerking met anderen, m.n. vanuit de KELCK en de Raad van Kerken.

De gewoonte om in de zomer acht keer op zondagochtend erediensten te organiseren in de Grote Kerk heeft de laatste jaren geleden onder verminderde belangstelling. Het aantal is al teruggebracht naar zeven in 2010, en zes in 2011. Voor 2012 is een besloten een proef te nemen met vier diensten, die speciaal van opzet zullen worden.

Vieringen in de Lutherse Kerk

Eén van de pijlers van het missionaire project Noorderlicht zijn vieringen op zaterdagmiddag in de Lutherse kerk, aan het eind van de winkeldag, op de grens van de werkweek en de zondag (afwisselend experimentele vieringen en stiltevieringen). Als het project in 2013 afloopt, zullen de vieringen worden geëvalueerd en wordt er bekeken of deze vieringen in de één of andere vorm kunnen worden voortgezet.

Kerkmuziek

De PGB heeft de laatste jaren geen beleid gevoerd op het gebied van kerkmuziek. De intentie is om de komende jaren een werkgroep kerkmuziek en liturgie in te stellen, die bestaat uit kerkmusici, koorleiders en één of meer predikanten.

DOELSTELLINGEN

4. De AK stimuleert het proces van bezinning op het eigen profiel binnen de vier gemeenschappen en zoekt wegen om de samenhang van liturgische bewustwording en leerhuisactiviteiten te bevorderen.
5. De AK is verantwoordelijk voor het stimuleren van de verscheidenheid in de PGB en zal het gesprek over de verschillende vormen van vieren aanmoedigen, zowel binnen de gemeenschappen als tussen de kerken onderling.
6. De AK ziet erop toe dat de eigenheid van de lutherse liturgie behouden blijft.
7. De AK stimuleert het organiseren van erediensten in de Grote Kerk op bijzondere dagen (zoals de ontmoetingsdiensten, Hemelvaart en Kerst) en in de zomer.
8. De AK bevordert dat alle gemeenschappen zich in hun verscheidenheid verantwoordelijk weten voor de stad als geheel en hun bijdragen leveren aan het bewaren van de Grote Kerk als een huis van gebed en eredienst in de stad.
9. De AK stelt een werkgroep kerkmuziek in die het beleid voor de komende jaren gaat uitzetten.

5. OMZIEN

Het pastoraat in de PGB wordt gekenmerkt door de woorden *verbinden* en *aandacht geven*. Het staat ten dienste van het persoonlijk levensverhaal van mensen, uit oprechte belangstelling voor hun leven en vanuit de overtuiging dat het verhaal van God onlosmakelijk verbonden is met die mens. Het verhaal van de ander staat centraal in het gesprek.

De komende jaren staan we voor de zeer urgente vraag hoe we de pastorale zorg kunnen continueren. De gemeente vergrijsst, het aantal predikantsuren is sterk verminderd en het aantal gemeenteleden dat actief is op pastoraal vlak is sterk gedaald. Daar komt nog bij dat we ons als gemeente verantwoordelijk voelen voor de zeer brede 'rand' van inactieve leden en voor mensen buiten de kerk. De predikanten en pastoraal ouderlingen hebben een voortrekkersrol in het zoeken naar creatieve oplossingen en het stellen van prioriteiten.

Onderling pastoraat

Pastoraat is vooral een opdracht die vanuit de wijkgemeenten wordt gecoördineerd. Het uitgangspunt – dat ook in de beleidsplannen van de onderscheiden wijkgemeenten terugkomt – is dat gemeenteleden ook zelf verantwoordelijk zijn voor pastorale zorg (in de Lutherse traditie wordt dit gefundeerd met een beroep op het 'priesterschap van alle gelovigen': omzien naar elkaar is een centrale taak van gemeente en predikant samen¹²).

Het pastoraat richt zich voornamelijk op de eigen leden. Als je als kerk van betekenis wilt zijn voor je omgeving, dan is het belangrijk om ook met deze kerntaak meer naar buiten te treden en vormen van pastoraat voor mensen buiten de kerk te ontwikkelen, bijvoorbeeld in samenwerking met een hospice. Gezien de overbelasting van pastorale ouderlingen en predikanten is het de vraag wat er uiteindelijk realiseerbaar is. Het streven is om hier de komende jaren serieus naar te kijken. Voor alle duidelijkheid, het gaat hier om de haalbaarheid van een *structurele* aanbod van pastoraat aan 'buitenkerkelijken'. Bij voorkomende individuele hulpvragen wordt uiteraard niet eerst gekeken of men wel lid is van onze gemeente.

Jongerenpastoraat

Hoewel verbonden met bovengenoemd pastoraat, ligt de eerste verantwoordelijkheid voor het pastoraat onder jongeren bij het studentenpastoraat en het jongerenwerk.¹³

Pastoraat voor 'het gat van de kerk'

De komende jaren wordt er in de nagedacht hoe het pastoraat onder de groep 25-55 jarigen kan worden vormgegeven. Die groep is vaak buiten beeld, terwijl ze van vitaal belang is voor de kerk van de toekomst. Deels betreft het hier een verantwoordelijkheid

¹² Gezien de kleine omvang van de Lutherse gemeente wordt het pastoraat in de praktijk voornamelijk door de predikant verzorgd.

¹³ Zie het *Jeugd- en jongerenplan*.

voor de wijkgemeenten. Voor deze groep kan echter ook juist aan bovenwijkse activiteiten gedacht worden.

DOELSTELLINGEN

10. De AK houdt zich op de hoogte van het beleid op het gebied van pastoraat in de wijkgemeenten en volgt de ontwikkelingen kritisch.
11. De AK bezint zich op de vraag of en hoe er een structureel aanbod van pastoraat voor 'buitenkerkelijken' kan worden ontwikkeld.
12. De AK initieert en ontwikkelt beleid voor pastoraat voor jongeren en het 'gat van de kerk'.

6. VERDIEPEN

Bij verdiepen (*Vorming & Toerusting*) gaat het om de toerusting van de gemeente tot het vervullen van haar pastorale en missionaire roeping in de wereld. Die doelstelling vertaalt zich in een concreet en divers aanbod van activiteiten.

Profileren en verbinden

Leerhuisactiviteiten en andere vormen van verdieping zijn gericht op de bewustwording en ontwikkeling van de eigen identiteit van de verschillende wijkgemeenten (bijv. op het terrein van de liturgie of het jongerenwerk). Ook op dit gebied wil de AK de contacten met de PG Ginneken continueren en intensiveren. Alle wijkgemeenten zijn gelijkelijk betrokken bij het te ontwikkelen beleid en de activiteiten. Zo kan er gebruik worden gemaakt van elkaars vaardigheden en specialismen.

Informatie en communicatie

Voor alle beleidsterreinen, maar zeker voor *Vorming & Toerusting* is informatie en communicatie van groot belang. Het moet helder zijn wat je wilt aanbieden en bereiken, zowel 'intern' (de communicatie tussen de verschillende wijkgemeenten), als naar buiten toe: wat hebben we te bieden, wanneer, waar, hoe en voor wie? Voor de communicatie met de PG Ginneken zou één kerkelijk nieuwsorgaan bevorderlijk zijn.

'Zijn waar de mensen zijn'

Met dat laatste geven we al aan dat verdiepingsactiviteiten niet alleen bedoeld zijn voor de toerusting van de eigen gemeenteleden, maar ook een missionaire doelstelling hebben (de ene activiteit uiteraard meer dan de andere). Met het oog op dat laatste is het van belang ons te bezinnen op zowel de inhoud als vorm.

Wat de inhoud betreft: zowel voor mensen binnen als voor mensen buiten de kerk is het van belang dat het aanbod ingaat op de concrete vragen die er leven. Het gebruikelijke 'vormings- en toerustingsaanbod' trekt kleine groepjes kerkelijk betrokken mensen. Wat 'bezielt' de andere ingeschrevenen? En mensen buiten de kerk? Wat houdt mensen bezig? Wat leeft er aan religiositeit? Wat betekent geloof op de werkvloer of in een relatie (zijn 'gemengd-gehuwden' nog steeds een doelgroep?). Hoe geef je het door aan je

kinderen (geloofsopvoeding)? Is er voldoende aandacht voor ouders die moeite hebben met de onkerkelijkheid van hun kinderen?

Cursussen/trainingen

De Commissie V&T gaat het landelijke aanbod onderzoeken om te kijken welke cursussen Breda-breed aangeboden kunnen worden. Dit geldt voor cursussen en trainingen *Toerusting* (van ambtsdragers en gemeenteleden) en *Vorming* (individueel voor gemeenteleden of groepsgericht voor de gemeente/n). Ook kan gedacht worden aan de cursus Theologische Vorming voor gemeenteleden of aan basiscursussen voor het geloof als de '7+1'-cursus van Peter Hendriks.

Oecumene

Veel oecumenische contacten in Breda vinden plaats op wijkniveau. De AK onderzoekt de mogelijkheden voor een bovenwijks oecumenisch aanbod dat ook een breder publiek zou kunnen aanspreken. Hier zou aansluiting gezocht kunnen worden bij het aanbod van de Raad van Kerken, dat mede door inbreng vanuit onze kerk versterkt en verbreed zou kunnen worden.

DOELSTELLINGEN

13. De AK ziet erop toe dat er een aanbod wordt ontwikkeld dat bijdraagt aan de bewustwording en ontwikkeling van de eigen identiteit van de verschillende wijkgemeenten.
14. De AK onderzoekt de mogelijkheden om de contacten tussen de PGB en de gemeente Ginneken op het gebied van vorming en toerusting te intensiveren.
15. De AK bekijkt in overleg met de Werkgroep Communicatie hoe de interne en externe communicatie kan worden geoptimaliseerd.
16. De AK stimuleert dat vraag (wat houdt mensen echt bezig?) en aanbod op elkaar worden afgestemd en dat het landelijke aanbod aan cursussen en trainingen wordt onderzocht.
17. De AK gaat na hoe het oecumenisch aanbod vanuit de Raad van Kerken vanuit onze kerk versterkt en verbreed kan worden.

7. DIENEN

Het diaconale werk van de PGB is gericht op de samenleving: helpen waar nodig, financieel en materieel, en soms ook opkomen tegen onrecht. *Helper zijn voor wie geen helper heeft*. Deze hulp kan incidenteel zijn, actuele gebeurtenissen betreffen of structureel van aard zijn. De diaconale activiteiten zijn ook een belangrijke manier om als PGB ons gezicht te laten zien in de stad.

Verantwoordelijkheid van de gemeente als geheel

De diaconale verantwoordelijkheid rust niet alleen bij de diaconie, maar bij de hele gemeente. Daarbij is het voor de gemeenteleden van belang dat er een verband kan worden ervaren tussen de diaconale activiteiten binnen de kerkgemeenschap en de activiteiten in het eigen persoonlijke leven. Voor jongeren geldt dat diaconale activiteiten niet te kerkelijk moeten zijn om aan de buitenwereld te presenteren en moeten aansluiten

bij hun leefwereld. Met elkaar iets doen wordt als zinvol ervaren. Onderwerpen waarbij gemeenteleden direct betrokken kunnen worden zijn de *Paasgroetenactie* voor gevangenen, de acties voor *Amnesty International*, inzameling van geld voor actuele gebeurtenissen of specifieke doelen ondersteund door informatie van mensen uit het veld, verkoop van Wereldwinkelproducten na de kerkdienst, etc.

Individuele nood

Individuele hulpvragen kunnen tot (financiële) ondersteuning leiden. Dit kan ook in de vorm van een bemiddelende rol in de contacten met instanties. We zien dat het netwerk van diakenen voor directe individuele hulpvragen afneemt. Daarom wil de diaconie de komende jaren goede contacten opbouwen met en financiële ondersteuning geven via de volgende organisaties:

- (1) Het *Annahuis*, Diaconaal Centrum in Breda.
- (2) *HIP* (Hulp in Praktijk), een landelijke organisatie waar de kerken in Breda aan meedoen.
- (3) *HIBO* (Hulp in Bijzondere Omstandigheden) in Breda, een stichting die geen eigen vermogen heeft, maar hulp financiert uit donaties of bemiddelt tussen hulpverleners en een aantal fondsen.

Hulp in de vorm van menskracht

Naast financiële en materiële ondersteuning wil een deel van onze gemeenteleden diaconale taken uitvoeren in de personele sfeer in de vorm van vrijwilligerswerk. Hierbij kan gedacht worden aan projecten dicht bij huis, zoals de *diaconale contactgroep Breda-Wismar-Arad* (soms ook ver van huis), het *Annahuis*, het *vluchtelingenwerk*, de *Kerstherberg*, de *ZWO* (Zending, Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking), het actievoeren voor actuele gebeurtenissen, of zich inschrijven als vrijwilliger bij *HIP*.

Financiële ondersteuning

De diaconie ondersteunt een aantal projecten in financieel opzicht. Zij verkrijgt de financiële middelen door te collecteren in de erediensten, de jaarlijkse financiële actie en opbrengsten uit het diaconale vermogen. Keuzecriteria bij het bestemmen van de gelden zijn met name projecten die aandacht schenken aan het verbeteren van levensomstandigheden in de vorm van kleinschalige projecten met directe contacten waarbij weinig overheadkosten worden gemaakt en veel van het geld direct ten goede komt aan het betreffende project. Denk hierbij aan de diaconale contactgroep Breda-Wismar-Arad, ZWO-projecten, de Kerstherberg in Breda en de Voedselbank Breda. De Lutherse diaconie heeft in het bijzonder aandacht voor lutherse projecten wereldwijd.

Na de afronding van de periode van de eerste Goede Doelen Commissie is in 2010 een tweede Goede Doelen Commissie opgericht voor de periode 2010-2014 met een jaarlijks bedrag van €10.000. Deze commissie bestaat uit 5 gemeenteleden en een vertegenwoordiger van het moderamen van het College van Diakenen. Het doel is om nieuwe of vernieuwde goede doelen te zoeken en deze gedurende de periode financieel te ondersteunen met daarbij actieve informatievoorziening aan de gemeente.

Organisatie

De diakenen zijn georganiseerd in wijkdiaconieën of wijkraden van diakenen: Werkgroep Diaconaat NoorderBeemden en DOS (Diaconie onder het Spoor) en de Lutherse diaconie. De meeste diaconale activiteiten worden in de wijkdiaconie geïnitieerd en uitgevoerd. Alle diakenen tezamen vormen het College van Diakenen.

Het moderamen van het College van Diakenen beheert het diaconale vermogen, houdt zich bezig met wijkdiaconie overstijgende onderwerpen en zorgt voor een afvaardiging van diakenen naar de Algemene Kerkenraad. De leden van het moderamen zijn wijkdiaken of diaken met speciale opdracht. Het moderamen bestaat uit een voorzitter, secretaris, penningmeester en een diaken uit beide wijkdiaconieën.

Vermogen

Diaconaal geld dient diaconaal besteed te worden. Daarom streeft de diaconie er in principe naar dat de lopende inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn. De diaconie heeft de beschikking over een vermogen dat in het verleden is opgebouwd en voor een deel is belegd. Het is voor de diaconie van belang dat zowel een goed als bestendig rendement wordt gerealiseerd en dat er geen onverantwoorde risico's worden genomen bij het beleggen van het vermogen. Beslissingen en beleid uit het verleden zullen worden geëvalueerd om tot een nieuw beleid te komen in samenwerking met de Algemene Kerkenraad. De diaconie beheert ook enkele fondsen die niet diaconaal aangewend hoeven te worden. Hiermee participeert de diaconie o.a. in het Noorderlicht, de pioniersplek van de Protestantse Gemeente Breda.

In eerste instantie zal de focus de komende jaren liggen op het gezond maken van de administratie waarbij er voor gezorgd wordt dat de boekhouding en het middelenbeheer niet in één hand zijn, er professionele zorg is voor het vermogensbeheer, de situatie rond de beleggingen in teak, vastgoed en grond goed in kaart zijn gebracht, achterstallig jaarrekeningen zijn ingediend en de jaarcyclus van begroting en jaarrekening in een vast ritme is gekomen.

DOELSTELLINGEN

18. De diaconie onderzoekt de mogelijkheden om het diaconaal bewustzijn onder gemeenteleden te versterken.
19. De diaconie onderzoekt de mogelijkheden om de concrete betrokkenheid van gemeenteleden te vergroten, met name die van jongeren.
20. Wat betreft de contacten met lokale organisaties concentreert de diaconie zich op het ondersteunen van het Annhuis, HiP en HIBO.
21. De diaconie werkt aan het gezond maken van de eigen administratie en financiële structuur.

8 FINANCIËLE PARAGRAAF

Voor de meerjarenbegroting en de toelichting daarop verwijzen we naar bijlage 1 en 2.

9 COMMUNICATIE

De AK heeft in 2009 een beleidscommissie Communicatie ingesteld. Deze beleidscommissie heeft een beleidsplan gemaakt, dat een gewenste situatie per 2015 beschrijft en werkt deze gewenste situatie uit in doelgroepen, doelen en middelen.¹⁴

Het beleidsplan zet in eerste instantie in op de externe communicatie gericht op de eenheid naar buiten, professionaliteit en laagdrempeligheid. Gewerkt zal worden aan een eenvormige huisstijl, lettertype en kleurstelling en aan een logo. De huisstijl zal worden toegepast in een brochure, de website en de sociale media en wordt ook doorgevoerd in de interne communicatie zoals kerkblad, mail en briefpapier. De communicatieve doelen worden verder uitgewerkt in activiteitenplannen voor pastoraat, diaconaat, jeugd, studenten en missionair.

De AK garandeert beschikbaarheid van menskracht voor bijvoorbeeld het bijhouden van websites en interactieve fora, voor het maken van brochures (en uitbreidingen), flyers, posters, voor het bijhouden van digitale bestanden en voor het schrijven en verzenden van redactionele artikelen en persberichten.

De AK heeft het beleidsplan goedgekeurd en de beleidscommissie Communicatie omgevormd tot een werkgroep Communicatie, zodat uitvoering van het beleidsplan is gewaarborgd.

De werkgroep richt zich het komende jaar met name op het inventariseren van de bestaande communicatiekanalen en communicatiemiddelen; het inventariseren van de activiteiten die worden georganiseerd door de verschillende kerkgemeenschappen en rond de verschillende kerkgebouwen behorende tot de Protestantse Gemeente Breda. Tevens tracht de werkgroep Communicatie te komen tot een draaiboek voor de mediacommunicatie.

DOELSTELLINGEN

21. Er wordt toegewerkt naar een eenvormige huisstijl, lettertype en kleurstelling en aan een logo.
22. De werkgroep inventariseert de bestaande communicatiekanalen en communicatiemiddelen, als ook de activiteiten die worden georganiseerd door de verschillende kerkgemeenschappen en rond de verschillende kerkgebouwen behorende tot de PGB.
23. De werkgroep komt tot een draaiboek voor de mediacommunicatie.

10 SAMENVATTING: DE DOELSTELLINGEN

1. De AK onderzoekt de mogelijkheden en wensen met betrekking tot de nieuwe organisatiestructuur en streeft ernaar die zo snel mogelijk te implementeren.
2. De AK bezint zich samen met het predikantenteam op de mogelijkheden van specialisering en samenwerking (hierbij wordt ook over de grenzen van de eigen gemeente heen gekeken naar samenwerking met de protestantse gemeenten Prinsenbeek en Ginneken). Bij het opstellen van de profielschets voor nieuwe predikanten wordt rekening gehouden met de samenstelling van het team.
3. De AK initieert het gesprek over het al dan niet in stand houden van de vier kerkgebouwen, ervan uitgaande dat de geloofsgemeenschappen rond de gebouwen bewaard blijven, en bereidt een voorstel tot besluitvorming voor.
4. De AK stimuleert het proces van bezinning op het eigen profiel binnen de vier gemeenschappen en zoekt wegen om de samenhang van liturgische bewustwording en leerhuisactiviteiten te bevorderen.

¹⁴ Het beleidsplan Communicatie is opvraagbaar bij de scriba van de AK.

5. De AK is verantwoordelijk voor het stimuleren van de verscheidenheid in de PGB en zal het gesprek over de verschillende vormen van vieren aanmoedigen, zowel binnen de gemeenschappen als tussen de kerken onderling.
6. De AK ziet erop toe dat de eigenheid van de lutherse liturgie behouden blijft.
7. De AK stimuleert het organiseren van erediensten in de Grote Kerk op bijzondere dagen (zoals de ontmoetingsdiensten, Hemelvaart en Kerst) en in de zomer.
8. De AK bevordert dat alle gemeenschappen zich in hun verscheidenheid verantwoordelijk weten voor de stad als geheel en hun bijdragen leveren aan het bewaren van de Grote Kerk als een huis van gebed en eredienst in de stad.
9. De AK stelt een werkgroep kerkmuziek in die het beleid voor de komende jaren gaat uitzetten.
10. De AK houdt zich op de hoogte van het beleid op het gebied van pastoraat in de wijkgemeenten en volgt de ontwikkelingen kritisch.
11. De AK bezint zich op de vraag of en hoe er een structureel aanbod van pastoraat voor 'buitenkerkelijken' kan worden ontwikkeld.
12. De AK initieert en ontwikkelt beleid voor pastoraat voor jongeren en het 'gat van de kerk'.
13. De AK ziet erop toe dat er een aanbod wordt ontwikkeld dat bijdraagt aan de bewustwording en ontwikkeling van de eigen identiteit van de verschillende wijkgemeenten.
14. De AK onderzoekt de mogelijkheden om de contacten tussen de PGB en de gemeente Ginneken op het gebied van vorming en toerusting te intensiveren.
15. De AK bekijkt in overleg met de Werkgroep Communicatie hoe de interne en externe communicatie kan worden geoptimaliseerd.
16. De AK stimuleert dat vraag (wat houdt mensen echt bezig?) en aanbod op elkaar worden afgestemd en dat het landelijke aanbod aan cursussen en trainingen wordt onderzocht.
17. De AK gaat na hoe het oecumenisch aanbod vanuit de Raad van Kerken vanuit onze kerk versterkt en verbreed kan worden.
18. De diaconie onderzoekt de mogelijkheden om het diaconaal bewustzijn onder gemeenteleden te versterken.
19. De diaconie onderzoekt de mogelijkheden om de concrete betrokkenheid van gemeenteleden te vergroten, met name die van jongeren.
20. Wat betreft de contacten met lokale organisaties concentreert de diaconie zich op het ondersteunen van het Annhuis, HiP en HIBO.
21. De diaconie werkt aan het gezond maken van de eigen administratie en financiële structuur.
22. Er wordt toegewerkt naar een eenvormige huisstijl, lettertype en kleurstelling en aan een logo.
23. De werkgroep inventariseert de bestaande communicatiekanalen en communicatiemiddelen, als ook de activiteiten die worden georganiseerd door de verschillende kerkgemeenschappen en rond de verschillende kerkgebouwen behorende tot de PGB.
24. De werkgroep komt tot een draaiboek voor de mediacommunicatie.

Bijlage 1: Meerjarenbegroting

BEGROTING 2012

	Jaarrekening			Begroting	Raming	Raming	Raming
	-- 2009 --	-- 2010 --	-- 2011 --				
<u>Lasten</u>							
Lasten kerkelijke gebouwen	47.273	93.265	59.350	57.395	58.543	59.714	60.908
Afschrijvingen	0	0	0	0	-	-	-
Pastoraat	277.008	258.781	249.073	225.380	251.505	241.541	237.465
Lasten kerkdiensten	24.319	25.236	22.258	32.946	33.605	34.277	34.963
Verpl bijdragen	27.175	27.794	25.548	27.816	28.372	28.940	29.519
Salarissen en vergoedingen	50.567	51.549	52.811	53.742	54.777	25.041	25.589
Kosten beheer en admin.	60.885	59.347	75.507	43.484	44.354	45.241	46.146
Rentelasten/bankkosten	3.662	4.789	3.572	4.692	4.786	4.882	4.979
TOTAAL LASTEN	490.889	520.761	488.119	445.455	475.942	439.635	439.567
<u>Baten</u>							
Baten onroerende zaken	19.263	13.470	15.367	13.500	13.500	13.500	13.500
Rentebaten en dividenden	57.347	62.432	62.896	65.900	65.400	63.000	63.000
Overige opbrengsten	2.507	8.181	16.599	0	-	-	-
Bijdragen levend geld	356.172	329.495	329.255	324.500	318.620	312.858	307.210
Subsidies en bijdragen	0	0	0	0	-	-	-
TOTAAL BATEN	435.289	413.578	424.117	403.900	397.520	389.358	383.710
SALDO EXPLOITATIEREKN	-55.600	-107.183	-64.002	-41.555	-78.422	-50.277	-55.857

Bijlage 2: toelichting op de meerjarenbegroting

Inleiding

In deze notitie wordt ingegaan op de consequenties van het dalende aantal leden voor de inkomsten uit vaste vrijwillige bijdragen en de noodzaak om te sturen op de kosten zodat er op termijn sprake is van een sluitende exploitatie.

In deze analyse is wat betreft de ontwikkeling van het aantal leden nog geen rekening gehouden met de leden van de Evangelisch Lutherse Gemeente. Omdat het slechts om een relatief beperkt aantal leden gaat (36 belijdende leden en 76 doopleden) heeft dat nauwelijks consequenties.

Prognose ontwikkeling aantal leden tot en met 2015.

De introductie van het nieuwe LRP (LedenRegistratie Protestantse Kerk Nederland) maakt het weinig zinvol om de ontwikkeling van het aantal leden in de afgelopen 15 jaar te extrapoleren naar de toekomst. De definities zijn aangepast en het bestand is geactualiseerd.

In het LRP worden zowel leden als niet leden geregistreerd. Het College van Kerkrentmeesters heeft besloten om uitsluitend de ontwikkeling van het ledenbestand te volgen en te analyseren. De niet-leden blijven wel geregistreerd uitsluitend om deze groep in de toekomst eventueel voor "marketing doeleinden" te kunnen benaderen.

Per ultimo 2011 bedroeg het aantal in het LRP geregistreerde leden 3999 en het aantal geregistreerde niet leden 1128. Ten slotte is er een kleine restgroep van 16 leden die geen lid zijn van de PGB maar van een andere kerkelijke gemeente.

Het ledenbestand is uitgesplitst naar belijdende leden(1171), belijdende leden die geen contact wensen(45), doopleden(2283) en doopleden die geen contact wensen(500).

Voor de ontwikkeling van het aantal leden in de komende 4 jaar is de landelijke trend van de PKN van een gem. daling van 2,5% aangehouden. Het aantal leden per ultimo 2015 laat zich becijferen op 3.600, het aantal belijdende leden op 1.100 en het aantal doopleden op 2.500.

Een nadere analyse van het ledenbestand leert dat plusminus 500 studenten, die voor de duur van hun studie in Breda wonen, als dooplid zijn ingeschreven. Deze groep kent uiteraard een hoog verloop en draagt bovendien nauwelijks bij.

Toelichting op de ontwikkeling van de belangrijkste baten tot en met 2015.

Vaste Vrijwillige Bijdrage

Na jarenlang een lichte stijging te hebben laten zien tonen de cijfers van 2010 en 2011 aan dat een dalende trend is ingezet voor de inkomsten uit vaste vrijwillige bijdragen(vvb).

In 2011 zijn van 3.472 Pastorale Eenheden 2.264 aangeschreven voor de actie Kerkbalans. Van deze 2.264 dragen 1067 daadwerkelijk bij. Wij schrijven alleen hoofden van de PE aan. Na een jarenlange lichte stijging tonen de cijfers van 2010 en 2011 aan dat de dalende trend is ingezet voor de inkomsten uit vvb.

	Vaste vrijwillige bijdragen
2005	€ 309.345,-
2006	€ 310.900,-

2007	€ 320.988,-
2008	€ 320.099,-
2009	€ 317.000,-
2010	€ 299.000,-
2011	€ 301.000,-

In de bijgevoegde exploitatierekening voor de komende 4 jaar zijn de inkomsten uit VVB voor 2015 becijferd op € 275.000.-.

De inkomsten uit vermogen

Het moge duidelijk zijn dat het exploitatietekort voor de komende 4 jaar leidt tot een afname van het belegd vermogen en dus de inkomsten uit dit vermogen. Dit gevoegd bij het lage rendement op de beleggingen ten gevolge van de moeilijke situatie op de geld- en kapitaalmarkten maakt dat ook de inkomsten uit vermogen onder druk komen te staan.

Het vermogen van de PGB(x € 1000) per ultimo 2011 laat zich als volgt becijferen op:

- reserves 1.792 plus fondsen 228:	2.020
- reserve in de panden Biesdonkweg en Everdonk (boekwaarde 155 marktwaarde 405)	250

	2.270

In deze opstelling is rekening gehouden met de marktwaarde van de twee panden die verkocht zullen worden. Het betreft de pastorie aan de Everdonk, die leeg en te koop staat en het pand de Biesdonkweg(Noorderlicht) dat op termijn verkocht zal worden.

De kerkgebouwen zijn voor de boekwaarde ad € 170.000 in de balans opgenomen maar het moge duidelijk zijn dat de marktaarde substantieel hoger is.

Het vermogen van de E.L.G. bedroeg per ultimo 2011 € 430.000 terwijl de kerk en het bijgebouw voor 0 in de boeken staan. Ook voor deze panden geldt dat er ongetwijfeld sprake is van een substantiële meerwaarde.

Het gezamenlijke vermogen van de ELG en de PGB laat zich becijferen op ruim € 2,7 mln. Op de actief kant van de gezamenlijke balans staan een viertal kerken met bijgebouwen met een boekwaarde van € 170.000. De marktwaarde van de kerkgebouwen laat zich moeilijk schatten maar dat het om miljoenen gaat moge duidelijk zijn.

Per saldo is er dus sprake van geleidelijk afnemende opbrengsten en dien ten gevolge olopende tekorten op de exploitatierekening.

Toelichting op de ontwikkeling de belangrijkste kostenposten tot en met 2015.

Kosten pastoraat

De kosten voor het pastoraat zijn meer dan 50% van de totale kosten. Door een aanzienlijke aanpassing in de functieformatie, die elders in het beleidsplan is toegelicht zijn deze kosten voor de komende jaren beheersbaar geworden. Rekening houdende met het feit dat er de afgelopen jaren sprake was van aanzienlijke bijdragen van derden (subsidies voor het noorderlicht) die de komende jaren volledig wegvallen is er noodzakelijkerwijze sprake van een substantiële besparing op de personele kosten.

Helaas resulteert dit nog niet in een sluitende begroting. De komende 4 jaren is er sprake van een gemiddeld tekort in de orde van grootte van € 50.000.

Kosten huisvesting

De kosten voor de gebouwen lijken met een bedrag van gem. € 50.000 beperkt maar in dit bedrag zijn de kosten voor groot onderhoud die periodiek optreden niet opgenomen en dat geldt ook voor de beheerkosten zoals de kosten van de kosters en schoonmaakkosten. Per saldo zullen de kosten per kerkgebouw uitkomen op tenminste € 50.000.

Zoals bekend zijn er vergevorderde plannen om de Evangelisch Lutherse Kerk en de pastorie te restaureren resp. te renoveren. Alleen de restauratiekosten van de kerk en de crypte komen voor subsidie in aanmerking. De kosten van de restauratie en zijn begroot op €482.000 en in het kader van de Brim regeling is € 152.000 subsidie toegezegd. De ELG en de PGB brengen ieder f € 70.000 in. Van het ontbrekende bedrag t.b.v. € 190.000 is inmiddels ruim € 100.000 gedekt.

De kosten voor de overige activiteiten worden begroot op € 165.000, zodat per saldo nog € 265.000 gedekt moet worden. Betrokkenen zijn positief gestemd over de mogelijkheden om deze fondsen aan te trekken.

De meerjarenbegroting van de ELG laat een tekort zien van gem. € 25.000 per jaar

Wel wordt het mogelijk geacht om nog subsidies voor de exploitatie te krijgen uit beschikbare Lutherse fondsen. Uit de verhuur van de kerk komt een bedrag van € 15.000 en uit levend geld komt € 9.000.

Conclusie

Om de PGB de komende jaren goed te kunnen laten functioneren, zoals geformuleerd in de missie, is het noodzakelijk de uitgaven in overeenstemming te brengen met de inkomsten.

Als deze conclusie wordt onderschreven lijkt een verdere besparing op de kosten voor professionals lijkt niet verantwoord en de besparing op de kostenpost huisvesting lijkt dan ook onontkoombaar. Uit het overzicht van het gemiddeld aantal kerkgangers blijkt dat het aantal bezoekers van de zondagse kerkdiensten is gedaald van 400 naar ongeveer 270 en daarvoor hebben wij na de fusie met de Evangelisch Lutherse Gemeente 4 kostbare kerkgebouwen, die elk met gemak deze kerkgangers kunnen huisvesten.

De Algemene Kerkenraad overweegt dan ook om een commissie van wijze mensen in te stellen, die hun gedachten zullen moeten laten gaan over de wijze waarop de PGB in de toekomst gemeente wil zijn en de consequentie van deze keuze voor de inzet van pastores en kerkgebouwen.

De Algemene Kerkenraad is zich het belang van een eigen kerkgebouw voor de gemeenschappen rond de kerkgebouwen zeer bewust en wil het onderzoek met de grootst mogelijke zorgvuldigheid uitvoeren en met een sterke betrokkenheid van alle leden. Tijdens de komende verdiepingsbijeenkomst van de leden van de Algemene Kerkenraad, het College van Kerkrentmeesters, het College van Diakenen en delegaties van de beide wijkkerkenraden zal een eerste gedachtewisseling over dit onderwerp plaatsvinden. Tijdens deze bijeenkomst zal ook de opdracht voor de commissie worden samengesteld.